

Anja Peltonen

7.10.2021

Eduskunta, hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Viite: HE 124/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahankeräyslain 1 §:n muuttamisesta

Lausunto kuulemiseen

Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Vapaaehtoisten päästökompensaatiopalveluiden tarjonta on kehittynyt viime vuosina voimakkaasti; tarjontaa tapahtuu eri tavoin ja kohderyhmänä on kuluttajien ohella muita yrityksiä ja yhteisöjä. Kuluttajille suunnatussa markkinoinnissa viestinä voi olla muiden tuotteiden oston yhteydessä tapahtuva päästökompensointi mutta vapaaehtoisia päästökompensaatiopalveluja on mahdollista myös hankkia sellaisenaan.

Kannatamme esitystä, koska se yhtäältä määrittelee, mitä on vapaaehtoinen päästökompensaatiotoiminta ja toisaalta mahdollistaisi erilaisten hiilineutraaliustavoitetta tukevien palvelujen innovatiivisen kehittämisen ja tarjonnan myös elinkeinotoiminnassa.

Mitä tulee viranomaistehtäviin jatkossa, niin kuluttaja-asiamies valvoo elinkeinonharjoittajien markkinointia kuluttajille kuluttajansuojain 2 luvun nojalla. Sen säännökset pohjautuvat EU:n sopimattomia kaupallisia käytäntöjä koskevaan direktiiviin, joka on harmonisointi-direktiivi. Kansallista liikkumavaraa ei ole ympäristöväittämien suhteen.

Yleisinä periaatteina ympäristöväittämien lainmukaisuuden arvioinnissa on, että väittämiltä edellytetään täsmällisyyttä, toteen näytettävyyttä ja relevanssia. Kuluttaja-asiamiehen ympäristömarkkinointia koskeva linjaus ei ota erikseen kantaa vapaaehtoisten päästökompensaatiopalveluiden tarjontaan.

Syynä tähän on, että ei ole vielä olemassa yhteisiä kriteerejä sille, mikä on luotettava tapa laskea kompensaation vaikutusta ja mitä muita edellytyksiä päästökompensaatiotoiminnalle voidaan asettaa. Kuluttaja-asiamies ei ole toimivaltainen viranomaisen määrittelemään näitä seikkoja vaan siihen tarvitaan erilaista asiantuntemusta.

Jotta kuluttajien luottamus sinänsä myönteiseen ympäristötoimintaan säilyisi, tarvitaan muuttuvassa tilanteessa yhteisymmärrys siitä, miten eri termejä käytetään ja mitkä seikat ovat keskeisiä päästökompensaatiotoimintaa koskevien tosiasioväittämien toteen näytön kannalta eli mitkä ovat pelisäännöt. Ympäristöministeriön selvityksessä Vapaaehtoisten päästökompensaatioiden sääntely, YM : 2021:26 on esitetty hyvän käytännön kriteereitä ja selvitetty erilaisia ohjauskeinoja.

Kuluttaja-asiamiehen valvontatoimivalta ei ulotu elinkeinonharjoittajiin kohdistuvaan markkinointiin tai vapaaehtoisen päästökompensaatiöväittämien käyttöön muussa kuin elinkeinotoiminnassa, esimerkiksi hyväntekeväisyydessä. Myös tästä syystä on tarpeen aikaan saada pelisäännöt, johon toimijat sitoutuisivat. Se voi tapahtua viranomaisen ohjauksessa yhteissääntelynä tai alan itsesääntelynä tai ympäristöministeriön raportissa mainitun rekisteröinnin kautta.